

TRENDS OF DEVELOPMENT MODERN SCIENCE AND PRACTICE

Abstracts of IX International Scientific and Practical Conference

Stockholm, Sweden
November 16 – 19, 2021

Library of Congress Cataloging-in-Publication Data

UDC 01.1

The IX International Science Conference «Trends of development modern science and practice», November 16 – 19, 2021, Stockholm, Sweden. 588 p.

ISBN - 978-1-68564-518-2

DOI - 10.46299/ISG.2021.II.IX

EDITORIAL BOARD

<u>Pluzhnik Elena</u>	Professor of the Department of Criminal Law and Criminology Odessa State University of Internal Affairs Candidate of Law, Associate Professor
<u>Liubchych Anna</u>	Scientific and Research Institute of Providing Legal Framework for the Innovative Development National Academy of Law Sciences of Ukraine, Kharkiv, Ukraine, Scientific secretary of Institute
<u>Liudmyla Polyvana</u>	Department of Accounting and Auditing Kharkiv National Technical University of Agriculture named after Petr Vasilenko, Ukraine
<u>Mushenyk Iryna</u>	Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of Mathematical Disciplines, Informatics and Modeling. Podolsk State Agrarian Technical University
<u>Oleksandra Kovalevska</u>	Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs Dnipro, Ukraine
<u>Prudka Liudmyla</u>	Odessa State University of Internal Affairs, Associate Professor of Criminology and Psychology Department
<u>Slabkyi Hennadii</u>	Doctor of Medical Sciences, Head of the Department of Health Sciences, Uzhhorod National University.
<u>Marchenko Dmytro</u>	Ph.D. in Machine Friction and Wear (Tribology), Associate Professor of Department of Tractors and Agricultural Machines, Maintenance and Servicing, Lecturer, Deputy dean on academic affairs of Engineering and Energy Faculty of Mykolayiv National Agrarian University (MNAU), Mykolayiv, Ukraine
<u>Harchenko Roman</u>	Candidate of Technical Sciences, specialty 05.22.20 - operation and repair of vehicles.
<u>Belei Svitlana</u>	Ph.D. (Economics), specialty: 08.00.04 "Economics and management of enterprises (by type of economic activity)"
<u>Lidiya Parashchuk</u>	PhD in specialty 05.17.11 "Technology of refractory non-metallic materials"
<u>Kanyovska Lyudmila Volodymyrivna</u>	Associate Professor of the Department of Internal Medicine

ФОРМУВАННЯ ОСНОВ СЕНСОРНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ РАНЬОГО ВІКУ

Пономаренко Тетяна Олександрівна,
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри дошкільної освіти
Київський університет імені Бориса Грінченка

Євченко Яна Борисівна,
аспірантка кафедри дошкільної освіти
Київський університет імені Бориса Грінченка

В Україні триває розбудова нової національної системи дошкільної освіти, яка принципово відрізняється за ідеологією, змістом, особливостями організації від системи дошкільного виховання радянських часів. Удосконалюється її законодавчо-нормативна база. В державних документах (Закони України «Про освіту» (2017 р.), «Про дошкільну освіту» (2001 р.), «Про охорону дитинства» (2001 р.); Державний стандарт дошкільної освіти (2021 р.) [1]; програми виховання й розвитку дітей дошкільного віку, зокрема освітня програма для дітей від 2 до 7 років «Дитина» (2020 р.) [5] тощо) затверджено сучасний суспільний ідеал освіти дітей раннього й дошкільного віку, гуманістичну парадигму визнання самоцінності раннього й дошкільного дитинства.

У сучасних вітчизняних нормативно-правових документах, психолого-педагогічній літературі в галузі дошкільної освіти, ранній вік висвітлюється як своєрідний період в розвитку людини, в якому діти оволодівають культурно-фіксованими способами користування предметами й мовленням, що зумовлює необхідність взаємодії з оточуючими людьми та спілкування з ними. Ранній вік є унікальним, стратегічно важливим для всього подальшого розумового, фізичного, мовленнєвого й емоційного розвитку дитини, найсприятливішим періодом формування багатьох психічних функцій.

В Державному стандарті дошкільної освіти (2021 р.) [1] сенсорно-пізнавальна компетентність (у комплексі з логіко-математичною й дослідницькою компетентностями) визначається однією з основних компетентностей, яку необхідно сформувати в межах освітнього напрямку «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі» в дітей дошкільного віку та основи якої потребують формування на ранньому етапі розвитку дитини.

Сенсорно-пізнавальна компетентність – це актуалізація пізнавальної активності дитини, її спостережливості, винахідливості в умовах довкілля; орієнтування в сенсорних еталонах, їх видах, ознаках, властивостях; оволодіння прийомами аналізу, синтезу, узагальнення, класифікації, порівняння тощо.

Завдання, зміст, результати формування сенсорно-пізнавальної компетентності окреслюються в програмах виховання й розвитку дітей раннього й дошкільного віку, зокрема в освітній програмі для дітей від двох до семи років «Дитина» (2020 р.) [5]; програмі розвитку дитини від народження до шести років

«Я у світі» (2019 р.) [13] тощо.

Вперше системно наукові положення про провідну роль виховних впливів дорослого на розвиток дитини раннього віку обґрунтували в тридцять років минулого століття В. Бехтерев, М. Щелованов. Теоретичні засади дидактики раннього дитинства були закладені М. Щеловановим, Н. Аксаріною, які наголошували на необхідності забезпечення націленого планомірного впливу, не задовольняючись лише вільним форматом активності дітей. Н. Аксаріною, С. Новосоловою та іншими фахівцями в дидактиці раннього дитинства визначені провідні принципи освіти дітей раннього віку (використання наочності в поєднанні зі словом; активності й посиленої самостійності дітей; планомірності; повторності; емоційності тощо).

Теоретичні засади феномену раннього дитинства в ХХІ столітті закладено в дисертаційних дослідженнях І. Макаренко [7], В. Паніної [8], О. Саприкіної [10], Н. Шкляр [12]. Автори розглядають окремі аспекти організації раннього розвитку дітей в умовах різних типів закладів дошкільної освіти, представляють результати вивчення особливостей психофізичного розвитку дітей раннього віку.

У вивченні досліджуваної проблеми вченими також приділено увагу таким її аспектам: моделюванню освітнього процесу, організації роботи, створення й використання освітнього середовища в групах раннього віку (С. Васильєва, Н. Гавриш, В. Рагозіна) [4]; методиці розвитку мовлення й навчання рідної мови дітей раннього віку (А. Богуш, Н. Малиновська) [2]. У ряді робіт висвітлюються особливості розвитку психічних процесів у дітей раннього віку (Г. Смольникова) [11]; особливості виховання й розвитку дитини третього року життя (Л. Кузьмук) [9]; сутність та умови педагогічного супроводу особистісного зростання дітей в ранньому віці (О. Кононко) [6]; цілісного підходу до розвитку й виховання дітей раннього віку (О. Бурковська) [3].

Таким чином, результати аналізу теоретичних засад освіти дітей раннього віку надають змогу констатувати наявність наукової бази щодо можливості вирішення досліджуваної проблеми. Проте аналіз педагогічної практики свідчить, що відповідно до застарілих нормативів діяльність педагогів часто зорієнтована на групові форми роботи з дітьми раннього віку. Багатьом вихователям важко оволодіти діалоговим форматом міжособистісної взаємодії з малюками, забезпечувати переважання індивідуальних форм педагогічної роботи з дітьми та організації їх взаємодії.

Отже, проблема педагогічного супроводу розвитку дітей раннього віку є досить складною, недостатньо дослідженою. В результаті чого педагогічної практики нерідко переносять методику виховання дітей більш старшого дошкільного віку в освітній процес малюків, що згубно позначається на їх розвитку. Актуальність проблеми та її недостатня розробленість зумовили вибір теми дослідження, його мету, об'єкт, предмет та завдання.

Тож мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні й експериментальній перевірці педагогічних умов ефективного формування основ сенсорно-пізнавальної компетентності дітей раннього віку в закладах дошкільної освіти. Об'єктом дослідження визначено формування основ сенсорно-

пізнавальної компетентності дітей раннього віку в закладах дошкільної освіти. Предметом дослідження є педагогічні умови формування основ сенсорно-пізнавальної компетентності дітей раннього віку в закладах дошкільної освіти.

Відповідно до об'єкта, предмета, мети визначено такі завдання дослідження: дослідити теоретичні й методичні засади формування основ сенсорно-пізнавальної компетентності дітей раннього віку в закладах дошкільної освіти; виявити критерії, показники й схарактеризувати рівні розвитку основ сенсорно-пізнавальної компетентності дітей раннього віку; визначити й обґрунтувати педагогічні умови ефективного формування основ сенсорно-пізнавальної компетентності дітей раннього віку в закладах дошкільної освіти; експериментально перевірити ефективність педагогічних умов формування основ сенсорно-пізнавальної компетентності дітей раннього віку в закладах дошкільної освіти.

Вважаємо, що наукова новизна дослідження полягатиме в системному аналізі стану проблеми формування основ сенсорно-пізнавальної компетентності дітей раннього віку в закладах дошкільної освіти; визначенні й теоретичному обґрунтуванні педагогічних умов й методичного супроводу ефективного формування основ сенсорно-пізнавальної компетентності дітей раннього віку в закладах дошкільної освіти; доповненні сутності базових понять дослідження, зокрема змісту його основного поняття «основи сенсорно-пізнавальної компетентності дітей раннього віку».

Практичне значення дослідження заключатиметься в упровадженні педагогічних умов ефективного формування основ сенсорно-пізнавальної компетентності дітей раннього віку в закладах дошкільної освіти; розробці й експериментальній перевірці методичного супроводу формування основ сенсорно-пізнавальної компетентності дітей раннього віку в закладах дошкільної освіти; розробленні й упровадженні в практику підготовки майбутніх фахівців у галузі дошкільної освіти авторської освітньої програми «Формування основ сенсорно-пізнавальної компетентності дітей раннього віку в закладах дошкільної освіти» та навчально-методичного посібника «Формування основ сенсорно-пізнавальної компетентності дітей раннього віку в закладах дошкільної освіти».

Список літератури

1. Базовий компонент дошкільної освіти. (Державний стандарт дошкільної освіти). Нова редакція [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://ezavdnz.mcfr.ua/book?bid=37876>, вільний. – Назва з екрана.
2. Богуш А. Методика розвитку мовлення і навчання рідної мови дітей раннього віку / А. Богуш, Н. Малиновська : навчально-методичний посібник. – Київ: ВД «Слово». – 392 с.
3. Бурковська О. Цілісний підхід до розвитку і виховання наймолодших / О. Бурковська // Дошкільне виховання. – 2010. – № 6. – С. 10–12.
4. Гавриш Н. В. Моделювання освітнього процесу в групах раннього віку / Н. В. Гавриш, В. В. Рагозіна, С. А. Васильєва: збірник наукових праць Інституту проблем виховання НАПН України «Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді». – Вип. 24. – 2020. – С. 85–105.

5. Дитина: освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту В. О. Огнев'юк ; авт. кол. А. Г. Беленька, О. Л. Богініч, В. М. Вертугіна [та ін.]; наук. ред. А. Г. Беленька; Мін. осв. і науки України, Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. – 440 с.
6. Кононко О. Особистісне зростання в ранньому віці: суть та умови сприяння / О. Кононко // Дошкільне виховання. – 2006. – № 10. – С. 3–6.
7. Макаренко І. В. Соціально-педагогічна підтримка батьків дітей раннього віку з особливими потребами: дис ... канд. пед. наук: 13.00.05 – соціальна педагогіка. – Луганськ: ЛНУ, 2009. – 189 с.
8. Паніна В. В. Виховання самостійності у дітей третього року життя в умовах будинку дитини: дис... канд. пед. наук: 13.00.07 – теорія і методика виховання. – Луганськ : ЛНУ, 2013р. – 203 с.
9. Розвиваємо, навчаємо, виховуємо дитину третього року життя: методичний посібник / Кузьмук Л. І. та ін. ; за ред. Т. І. Поніманської. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2013. – 568 с.
10. Саприкіна О. В. Методика розвитку активного мовлення дітей 3 року життя у процесі художньо-предметній діяльності: дис ... канд. пед. наук: 13.00.02 – методика навчання (українська мова). – Одеса: ПУДПУ, 2008р. – 198 с.
11. Смольникова Г. Особливості розвитку психічних процесів у дітей раннього віку / Г. Смольникова // Палітра педагога. – 2018. – № 3. – С. 3–6.
12. Шкляр Н. А. Формування позитивного ставлення до дошкільного закладу у дітей четвертого року життя: дис ... канд. пед. наук: 13.00.08 – дошкільна педагогіка. – К.: ІПВ НАПН, 2019. – 234 с.
13. Я у Світі. Програма розвитку дитини від народження до шести років / О. П. Аксьонова, А. М. Аніщук, Л. В. Артемова [та ін.]; наук. кер. О. Л. Кононко. – Київ: ТОВ «МЦФЕР-Україна», 2019. – 488 с.